

S P R A W O Z D A N I A I Z A P I S K I

Die Nachlass-Verzeichnisse der Deutschen Kaufleute in Tallin, Bd. II: 1752–1775, wyd. Raimo Pullat, Tallin 2002, ss. 301.

Obszerniejszy, pierwszy tom, zawierający 45 spośród 129 zachowanych inwentarzy mienia niemieckich kupców z Tallina — hanzeatyckiego Rewla z lat 1702–1750, doczekał się już omówienia na łamach „Kwartalnika”¹. Warto jednak odnotować kontynuację tego cennego wydawnictwa. Do rąk badaczy trafiają tym razem 24 inwentarze nieruchomości i mienia ruchomego z trzeciej ćwierci XVIII stulecia. One również stanowią wybór z liczniejszej grupy zachowanych spisów (z XVIII w. dotrwało do dziś ogółem ok. 500 rejestrów mienia ludzi różnych zawodów). W odróżnieniu od wcześniejszej edycji, w omawianym tomie, oprócz inwentarzy sporządzanych po śmierci posiadacza majątku w celu zabezpieczenia spadku małoletnim dzieciom, znalazły się spisy sporządzane na żądanie wierzycieli, za życia dłużnika. Te ostatnie czasami obejmowały nie całość majątku, lecz tylko jego część wystarczającą do pokrycia zgłaszanych roszczeń. Niezależnie od zróżnicowania podstawy prawnej publikowanych spisów, również tym razem otrzymaliśmy bogaty materiał źródłowy umożliwiający poznanie poziomu życia posiadaczy mienia, świata przedmiotów zaspokajających ich potrzeby materialne i duchowe. Spisy zawierają też informacje o pracy kupców, ofercie towarów i usług, ich jakości i cenach. Szkoda jedynie, że niezwykle tym razem lakoniczny wstęp wydawcy nie zawiera informacji o kryteriach doboru tekstów do publikacji. Nie wiemy, czy uwzględniono wszystkie zachowane inwentarze mienia kupców, czy tylko najciekawsze. Podobnie jak w tomie poprzednim brakuje — zawsze bardzo pomocnych w korzystaniu z wydawnictw tego typu — indeksów osobowych i rzeczowych. Mimo to kolejny tom edycji inwentarzy z Tallina będzie źródłem niezbędnym przy wszelkich studiach porównawczych nad dziejami gospodarki i warunków życia w naszej części Europy, przynosząc cenne dane o sytuacji na jej krańcu północno-wschodnim.

A. Klonder

¹ Zob. omówienie H. Samsonowicza, „Kw.HKM”, R. XLV, 1997, nr 1, s. 103–104.